

BASEL-II'YE GEÇİŞTE KOBİ'LERDEKİ MUHASEBE UYGULAMALARI AÇISINDAN MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ UYUM SÜRECİNE YÖNELİK AMPİRİK BİR ÇALIŞMA*

*Yrd. Doç. Dr. Emine FIRAT**

*Öğr. Gör. İncilay SAVAŞ***

ÖZET

Son yıllarda dünyadaki ekonomik ve teknolojik gelişmelerle birlikte muhasebe meslek mensupları da beklentilerini karşılayacak düzeyde muhasebe eğitimi almış nitelikli muhasebecilere ihtiyaç duymaktadırlar. Bu bakımdan üniversite mezunları diğer adaylara göre daha iyi iş fırsatları yakalama şansına sahip olmaktadır.

Bu araştırma, 3568 sayılı yasaya göre Aksaray ilinde serbest olarak faaliyetini sürdüren muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan lisans ve önlisans mezunlarının mesleki bilgi açısından seviyelerinin tespit edilmesi ve üniversitelerde verilen eğitimin kalitesinin ölçülmesi amacıyla yapılmıştır. Muhasebe eğitiminden beklentileri ve karşılaşılan sorunları belirlemek üzere, Aksaray ilinde faaliyet gösteren 50 mali müşavire yönelik anket hazırlanmıştır. Anketten elde edilen veriler SPSS 17 programında analiz edilmiş, ankette verilen cevaplar neticesinde farklı tablolarda verilerin sıklık ve yüzde değerleri gösterilmiştir. Bu çalışmanın sonucunda muhasebe meslek mensuplarının beklentilerini yanlarında çalışanların genel olarak karşıladıkları ancak üniversitede almış oldukları muhasebe eğitimiyle ilgili olarak bir takım problemlerinin olduğu görülmüştür. Bu problemlere ilişkin önerilere çalışmanın sonuç bölümünde yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Mesleği, Üniversite

Jel Kodlar: M41, M49

* Yrd. Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, MYO İktisadi ve İdari Programlar Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, firatemin@gmail.com.

** Öğr. Gör., Aksaray Üniversitesi, MYO İktisadi ve İdari Programlar Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, incilay-savas@hotmail.com.

THE EXPECTATIONS OF ACCOUNTING PROFESSIONS FROM ACCOUNTING A PRACTICE IN CITY OF AKSARAY

ABSTRACT

During the recent years, in company with the economical and technological rapidly living developments in the world, members of accounting profession need qualified accountants who have enough accounting education to meet the expectations.

In this research, the determination of the professional knowledge of the persons graduated from the Faculty and Vocational High School who assist to professional accounting performed their jobs in Aksaray according to law no 3568 is considered. In addition, the quality of the education of these Vocational High Schools is examined. To identify the problems and to respond the demand of the accountancy education, a questionnaire study is carried out. The questions in the questionnaire are answered by the 50 financial advisors working in Aksaray. Then the data obtained from the questionnaire was analyzed at SPSS 17 program, according to the answers, the frequency and the percent values were shown in the different tables. At the result of this study, it was clear that the personnel who had been working with members of accounting profession meet the expectations but the result obtained from the research, is clear that there are lots of problem about the accountancy education at the university. The suggestions are given in the resulting section of this study.

Keywords: Accounting Education, Professional Accounting, University

Jel Codes: M41, M49

1.GİRİŞ

Globalleşme ve finansal entegrasyon sonrası ülkeler hızlı bir değişim süreci geçirmiş, bu değişim süreci çerçevesinde yeniden yapılandırma programları hazırlanmış, toplumlar bilgi ve iletişim teknolojileri yarışına girmiş, işletmeler arasında rekabet artmış, her alanda yeni yöntem ve araçlar kullanılmaya başlanmıştır. Bu yarış bilginin ve eğitimin önemini bir kat daha arttırarak, iş dünyasında bilgi yönetimi ve eğitimlerinin yaygınlaşmasına sebep olmuştur. Muhasebe meslek mensubunun, bilgi çağının ve küreselleşmenin getirmiş olduğu teknolojik, ekonomik ve sosyal değişimler karşısında etkin ve yeterli olabilmesi için iyi bir muhasebe eğitimi alması zorunlu hale gelmiştir. Kaliteli ve yeterli eğitimin en önemli unsurlarından birisi muhasebe eğitimi veren üniversitelerden alınan meslek eğitimidir.

2.MUHASEBE MESLEĞİNİN TANIMI VE ÖNEMİ

Muhasebeciler işletmenin faaliyetlerine ilişkin bilgileri toplama, analiz etme, raporlama ve yorumlama gibi belirli aşamalardan geçirerek işletmelere yararlı hale getirip ilgili kişi ve kurumlara aktarır. Muhasebe organizasyonu muhasebeciliği meslek edinen deneyimli, sorumlu, bilgili ve eğitilmiş insanlardan oluşan büyük bir bilgi sistemidir (Sevilengül 2003, 9).

Ülkeler, uluslararası sermaye dolaşımının hızlandığı son yıllarda sermaye piyasasını dengede tutmak ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek için Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın uyumlaştırılmasını gerekli görmüşlerdir. Bu bakımdan finansal kuruluşlar başta olmak üzere şirketler, yatırım yapanlar ve denetleyenler şirketlerin finansal bilgilerinin yayınlanması ve iletilmesi konusuna yeni bir anlayış ve bakış açısı getirmek zorunda kalmışlardır (Nobes 2001, 3). Son yıllarda dünyada yaşanan ekonomik gelişmeler işletmelerin büyümelerine yol açmış, finansal konulardaki kararların alınması, işletmelerin yöneticilerine ve bilgi kullanıcılarına düzenli ve sistemli bir şekilde bilgi aktarılması büyük önem kazanmıştır. Muhasebecilerin işletmenin durumu hakkındaki hazırlamış oldukları genel ve ek mali tablolar, sadece işletmeler için gerekli olmayıp reel sektörü de yakından ilgilendirmiştir. Bu nedenle muhasebe mesleği bu kadar hızlı gelişen bir çevrede işletmelerle birlikte yer almış, profesyonel muhasebeciler aranır hale gelmiştir.

3.TÜRKİYE'DE MUHASEBE MESLEĞİNİN SINIFLANDIRILMASI

Ülkemizdeki muhasebecilik mesleğinin uzman kişiler tarafından yapılması için yasal bir düzenleme getirilmiş, 3568 sayılı "Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu", 01.06.1989 tarihinde kabul edilmiş, 13.06.1989 tarihinde ve 20194 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Muhasebeciler, 3568 Sayılı Kanun'un 1. maddesi gereği görev ve sorumlulukları bakımından, Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir olmak üzere üçe ayrılmıştır. 15 Haziran 2010 tarihli resmî gazette yayınlanan tebliğ ile 3568 Sayılı Kanundaki Serbest Muhasebecilik ibaresi kaldırılmış, "Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu" olarak değiştirilmiştir.

Türkiye'de bağımsız olarak çalışan muhasebe meslek mensuplarının kayıtlı olmak zorunda oldukları kuruluş, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odalar Birliğidir (TÜRMOB). TÜRMOB, mesleğe giriş sınavlarını gerçekleştirdiği gibi güncel gelişmeler doğrultusunda meslekle ilgili düzenlemeler de yapmaktadır (3568 Sayılı Kanun Madde: 4-14).

4. MUHASEBE MESLEK EĞİTİMİ

Meslek eğitimi, bireylerin zeka ve yeteneklerini, zihinsel, duygusal, kişisel, ekonomik ve sosyal bakımdan, bir mesleği yapabilecek kadar geliştirme sürecindeki bütün etkinlikler şeklinde tanımlanmaktadır (Şengel 2001, 98). Buradan hareketle muhasebecinin belli bir zeka ve birtakım yeteneklerin olmasının yanında, mesleğin devamlılığı için bilgi ve becerilerin sonradan artırılmasının gerekli olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Günümüzde hızla değişen olaylar karşısında her zaman dinamik ve profesyonel bir muhasebeci olabilmek için doğuştan gelen bir takım özelliklerin iyi bir muhasebe eğitimi ile de tamamlanması gerekmektedir. Muhasebecilerin görevi ne olursa olsun aynı zamanda başarılı bir işletmeci, vizyon sahibi bir müdür ve deneyimli bir iktisatçı olmalıdır. Bütün bu vasıflara sahip olabilmek belli bir bilgi birikimine ve eğitimine bağlıdır (Fırat 2009, 115).

Mesleki eğitimin meslek öncesi ve meslek sonrası olmak üzere başarılı bir şekilde alınması gerekmektedir. Bunlardan bazıları çıraklık eğitimi, işe başlamadan önce profesyonel hayatı tanıma ve mesleğe uyum sağlama (oryantasyon), mesleki yeterliliklerini geliştirme, verimliliği artırma ve sendikalar tarafından verilen eğitimlerdir (Alkan ve diğerleri 1998, 2). IFAC (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu) tarafından muhasebe mesleğiyle ilgili belirli standartlar oluşturulmuş, muhasebeci olmanın ön şartı olarak okul eğitiminin tamamlanması gerekli görülmüştür (www.ifac.org/education). Bir işletmeye bağlı ya da bağımsız çalışan muhasebe elamanlarının muhasebe eğitimi, ticaret meslek liseleri ve yüksek öğretim kurumları tarafından verilmektedir. Nitelikli muhasebeciler için okul eğitimi boyunca kişinin mesleki ve sosyal yönden kendisini geliştirmesi için eğitim bittikten sonra staj ile mesleki eğitimin devamı ve en az iki yıl deneyiminin olması gerekli görülmüştür. Muhasebe eğitimine devam etmek isteyenlerin meslekle ilgili kurum ve kuruluşlardan destek almakla beraber üniversitelerde alınan muhasebe eğitimi sırasında işletmeler ile iletişim içinde olması gerekli görülmüştür.

Üniversitelerin ve işletmelerin hem muhasebe eğitimi hem de diğer konularda işbirliği içinde olmadıkları bununda üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin başarısını düşürdüğü bilinmekte olup, bu konu gerek işletmeler gerekse üniversiteler tarafından yapılan çalışma, panel ve sempozyumlarda tartışılmıştır. Muhasebe eğitimi sırasında üniversitelerin işletmelerin isteklerini kısa sürede yerine getirememesi, üniversitelerin teknolojik ve yasal değişiklikleri takip edememesi, işletmeler ile üniversiteler arasındaki iletişimin tam olmaması üniversiteler ile işbirliğini zorlaştırmaktadır. Üni-

versitelerin teoride kalan bilgileri, öğretim üyelerinin piyasa hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması, piyasayla işbirliğine yönelik faaliyetlerde bulunulmaması, üniversitelerin dış dünya ile iletişimini koparmaktadır. Oysa ki öğrenciler, işletmelerden alınan eğitim sayesinde teorik bilgilerin uygulanması, kurumsal kimliğin kazandırılması, iletişim, etik, meslek ahlâkı ve iş bölümü gibi bir çok konuda daha başarılı olmaktadır (Doğan ve Çürük 2001, 30-31).

5.TÜRKİYE'DE MUHASEBE MESLEK EĞİTİMİ UYGULAMALARI

Türkiye'de muhasebe mesleğiyle ilgili ilk eğitim Ticaret Meslek Liselerinde verilmektedir. Üniversite sınavlarında muhasebe mesleğine yakın olan İktisat, İşletme, Muhasebe ve Finansman Öğretmenliği, Maliye, Bankacılık gibi 4 yıllık bölümlerin tercih edilmesi söz konusu olabilmektedir. 4 yıllık bir fakülte kazanamayan öğrenciler iki yıllık Meslek Yüksek Okulları (MYO)'ndan Muhasebe Programına ya da muhasebe derslerinin daha fazla yer aldığı İşletmecilik, Dış Ticaret, Bankacılık ve Finans gibi bölümlere yerleştirilebilmektedir. MYO'larının muhasebe bölümlerinden mezun olan öğrencilerin diledikleri takdirde Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile 4 yıllık muhasebe eğitimi veren fakültelerin muhasebe bölümlerine ya da İktisat, İşletme ve Maliye gibi İktisadi ve İdari Bilimlerin herhangi bir bölümüne kayıt yaptırabilmektedirler. MYO'ndan mezun olan öğrenciler, Açık Öğretim Fakültelerinden İşletme Bölümüne 3. sınıftan devam etme şansına sahiptir (<http://www.turmob.org>).

Muhasebe mesleğinin staj eğitimi 1998 yılında kabul edilen 3568 sayılı kanunla sınıflandırılmıştır. Öncelikle mesleğe atılmadan önce lise ve üniversitede yapılması zorunlu stajların süre ve içeriği belirlenmiştir. Muhasebe mesleğinde muhasebe eğitimi sürecince yapılacak stajla ilgili, 2001 yılında kabul edilen 4702 sayılı kanun ile yeni kararlar alınmıştır. Bu yeniliklerden birisi de muhasebe eğitimiyle ilgili örgün eğitimin tamamlanabilmesi için staj yapma kolaylığının getirilmesidir. Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olmak için hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi ve siyasal bilimler dallarında eğitim veren fakülte ve yüksekokullardan veya denkliği Yükseköğretim Kurumu'nca tasdik edilmiş yabancı Yükseköğretim Kurumları'ndan en az lisans seviyesinde mezun olmak, mezun olduktan sonra 3 yıllık bir staj, stajdan sonra mali ve finansal konular ağırlıklı olan bir sınavdan geçmek gerekmektedir. Yeminli Mali Müşavirlik kapsamında muhasebe mesleğini icra etmek isteyen kişilerin 10 yıllık Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olarak çalışmak ve Yeminli Mali Müşavir sınavından başarılı olarak ruhsat almak zorunluluğu vardır. Üniversitede

öğretim görevlisi veya üyesi olarak çalışan muhasebe bölümlerinden herhangi birisinde görev yapan (İktisat, İşletme, Kamu Yönetimi, Maliye, Sosyal Bilgiler vb.) akademisyenler de sınav şartı aranmaksızın, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ünvanına sahip olmak için 8 yıl, Yeminli Mali Müşavir ünvanına sahip olmak için 10 yıl görev yapmak zorundadırlar (3568 Sayılı Kanun, Madde 5-9).

6. MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ EĞİTİMİNDE UYGULANACAK ARAÇ VE YÖNTEMLER

Günümüzde bilgi, ekonomik ve teknolojik gelişmelerin etkisi ile artarak, hızla yayılmaktadır. Meslek mensupları kendilerini yenilemek ve çağa ayak uydurmak için sürekli rekabet etmektedirler. Bu ortamda eğitim kurumları ve kullanılan araç ve yöntemlerin önemi bir kat daha artmaktadır. Üniversiteler, öğrencilere gerekli bilgileri kazandırarak, meslek hayatlarını devam ettirebilmek için gerekli eğitim kurumlarıdır. Zorunlu eğitim süresini başarı ile tamamlayan kişiler meslek hayatlarına başladıkları zaman kendilerini geliştirmek için birçok yol deneyebilirler. Yüksek lisans veya doktora yaparak bilgilerini ve kariyerlerini arttırabilirler ya da meslek dallarıyla ilgili sertifikalar alıp, konferanslara katılabilirler.

Muhasebe eğitiminde geleneksel yaklaşımda öğrencilere muhasebecilik mesleğini yapabilecek yeterlilikte bilgilerin öğretilmesi amaçlanmaktadır. Bu yaklaşımda işletmeye yararlı olacak bilgilerin kaydedilmesi, sınıflandırılması, denetlenmesi, raporlanması ve karar alıcılara iletilmesi sırasında öğrencilere muhasebeyle ilgili tüm konuların detaylı olarak kavratılması esas alınmaktadır. Ancak dünyadaki değişimden muhasebe mesleği de payını almış, muhasebe sistemiyle ilgili gelişmeler muhasebe eğitiminde klasik anlayışın yeterli olmayacağını ve bir takım değişiklikler yapılması gerekli olduğunu ortaya koymuştur (Süer 2007, 18). Hem geleneksel yaklaşımda hem de andragojikal denilen yeni yaklaşımda muhasebe eğitimi verilirken çeşitli öğrenme yöntemleri kullanılmaktadır. Bunların arasında en çok anlatma yöntemi, tartışma yöntemi, örnek olay yöntemi, gösterip yapma yöntemi, problem çözme yöntemi ve bireysel çalışma yöntemi kullanılmaktadır. Tartışma yöntemlerinden en çok kullanılanları ise münazara, panel, vızıltı grupları, fikir taraması, forum, sempozyum ve seminerdir (<http://kutluay81.com/genelogretimmetodlari.htm>. 2004).

Sınıfta verilen eğitimde kitap veya basılı diğer yayınlar en çok tercih edilen araçlardır. Sınıfın kulağına hitap eden, radyo, teyp ve CD gibi araçlardan ziyade günümüzde hem izlenip hem de duyulabilecek televizyon, video

ve bilgisayarlar sürekli eğitimde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır (Gülhan ve diğerleri 2001, 146-153). Uzaktan eğitim uygulamaları arasında televizyon, video, telefon yardımıyla oluşturulan elektronik sınıflar, mültimedya eğitim yayınları, CD-ROM'lar, internet ve uzantıları olan www, elektronik posta, FTP, tartışma-haber grupları ve posta listeleri, ses akışı ve video konferans sistemi, ortak çalışma, yardımcı yazılım programları, sanal gerçeklik ile sohbet (chat) odaları ve paylaşılabilen beyaz tahtalar yer almaktadır (Akbaba ve diğerleri 2000). Bilgisayar teknolojisinin gelişmesiyle birlikte internet fırsatının iş hayatına girmesi işlerin kısa sürede öğrenilmesine imkân sağlamıştır.

Bilgisayar teknolojisi geliştikçe sanal ortamdan faydalanma imkânları da artmış, ses akışı ve video konferans sistemi iş ortamlarında daha çok kullanılmaya başlanmıştır. Günümüz bilgi toplumunda öğrenmenin sadece sınıfta olmayıp sanal ortamlarda da olabileceği gerçeği ortaya çıkmıştır (Seferoğlu 1999, 103). Muhasebe eğitimi yöntemleri tasarlanırken muhasebecilerin iş hayatına atıldıkları zaman karşılarına çıkabilecek zor durumlar ya da etik ikilemler de dikkate alınmaktadır. Bu bağlamda öğrenilen genel bilgilerin günlük hayatta kullanılması ve geliştirilmesine yönelik olarak etik kavramı önem kazanmaktadır. Bu bakımdan etik ile ilgili konulara duyarlı yaklaşmak ve öğrencileri hayatın gerçeklerine hazırlamak akademisyenlerin görev ve sorumlulukları arasındadır (Fisher vd. 2007, 355-356).

7. ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

Bu araştırma, 3568 sayılı yasaya göre, Aksaray ilinde serbest olarak faaliyetini sürdüren muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan üniversite mezunlarının mesleki bilgi açısından seviyelerinin tespit edilmesi ve meslek yüksek okullarında ve fakültelerde verilen eğitimin kalitesinin ölçülmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada Aksaray ilinde faaliyet gösteren Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına kayıtlı 100 meslek mensubuna ulaşılmaya çalışılmış, meslek mensuplarının bir bölümü Aksaray'ın ilçelerinde görev yaptığından anket kapsamına dâhil edilmemiştir. Aksaray merkezde faaliyette bulunan meslek mensuplarından bir kısmı yanlarında muhasebe elamanı çalıştırmadığından anket sorularımız cevaplandırılmamıştır. Araştırma Aksaray ilinde faaliyet gösteren ve yanlarında üniversitenin meslek yüksek okulu mezunu ve lisans mezunu çalıştıran 50 Serbest Muhasebeci Mali Müşavir üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamındaki muhasebecilere yanlarında çalışan elemanların mesleki bilgi düzeyleri konusunda sorular sorulmuş, temel muhasebe bilgileri, tek düzen hesap planı, üniversite öğrenimi sırasında almış oldukları derslerdeki bilgi

seviyeleri, beyannameleri, temel ve ek mali tabloları hazırlama konusundaki becerileri ve mevzuat bilgileri ile ilgili bir anket çalışması yapılmıştır. Anket sonucunda elde edilen veriler SPSS 17 ile analiz edilerek sonuçlar aşağıda değerlendirilmiştir.

8. BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Muhasebe hizmet sektörünün muhasebe eğitiminden beklentilerini analiz etmek için yapılan anket çalışmasından elde edilen bulgular tablolar halinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, ankete katılan 50 muhasebe meslek mensubunun % 4'ü ilköğretim, lise ve dengi, % 14'ü yüksekokul, % 76'sı lisans ve % 2'si lisansüstü mezundur. Muhasebe eğitiminin ticaret meslek liseleri ve üniversitelerde verildiği bilinmektedir. Üniversitelerin meslek yüksek okullarında verilen muhasebe eğitimi ile muhasebe sektörüne ara elaman yetiştirmek amaçlanmaktadır. Meslek yüksek okullarından mezun olanlar hem çalışıp hem de Açıköğretim Fakültelerinin ilgili bölümlerinde lisanslarını tamamlayabilmektedirler. Tablodan görüldüğü gibi Aksaray'da muhasebe mesleğini yapan kişilerin % 90'ı üniversitenin lisans ve meslek yüksek okullarından mezun kişilerden oluşmaktadır. Değişen dünya koşulları karşısında yeni bilgi ve becerilerin kazanılması gereği, her meslekte olduğu gibi muhasebe mesleğinde de eğitimin şart olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Muhasebe meslek elamanlarının üniversite eğitimi sonrasında meslekleri ile ilgili bilgi, beceri ve teknikleri hayata geçirmesi, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip etmeleri daha kolay olmaktadır.

Tablo 2 de ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının mezun oldukları bölümlere göre dağılımı incelendiğinde, % 48'i İşletme, % 20'si İktisat, % 12'si Muhasebe, % 8'i Maliye, % 6'sı Ticaret Meslek Lisesi, % 4'ü Kamu Yönetimi ve % 2'sinin de diğer bölümlerden mezun oldukları görülmektedir. Tablodan görüldüğü gibi Aksaray da faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının yaklaşık yarısı İşletme Bölümü'nden mezun olmuştur.

Tablo 3 de Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının mesleki çalışma sürelerine göre dağılımı incelendiğinde; % 40'ının 0-10 yıl, % 36'sının 11-20 yıl, % 18'inin 21-30 yıl, % 6'sının ise 31 yıl ve üzerinde muhasebe mesleğinde faaliyette buldukları görülmektedir.

Tablodan Aksaray da muhasebe mesleğine yeni başlayanların (0-10 yıl, % 40) yanı sıra bu mesleği uzun zamandır yapan tecrübeli muhasebecilerin de (11 yıl ve üzeri, % 60) olduğu görülmektedir.

Tablo 4 de ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan elemanların eğitim durumlarına göre dağılımı incelendiğinde; 50 muhasebe meslek mensubunun 20'sinin yanında 1-3 kişi arasında sadece önlisans, 6'sının yanında sadece lisans, 24'ünün yanında hem önlisans hem de lisans mezunu çalıştığı görülmektedir.

Tablo 5 de ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının % 6'sının (20-30), % 48'inin (31-40), % 26'sının (41-50), % 20'sinin ise 51 yaş ve üzeri yaş aralığında olduğu görülmektedir. Muhasebe meslek mensuplarının % 94'ü, 31 yaş ve üzeri kişilerden oluşmakta ve bu oran muhasebe mesleği için tecrübenin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Tablo 6 da ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, % 84'ünün bay, % 16'sının ise bayan olduğu görülmektedir. Aksaray da faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının büyük bir çoğunluğunu erkekler oluşturmakta, bayanların bu sektörde daha az faaliyette buldukları görülmektedir. Muhasebecilik mesleğinin önem kazandığı günümüzde, muhasebe mesleğini yapan bayan muhasebecilerin sayısının artırılması ve muhasebe eğitiminde yetersiz kalan yönlerinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Tablo 7 incelendiğinde, muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan önlisans mezunu meslek elemanlarının % 57'sinin, lisans mezunu meslek elemanlarının ise % 50'sinin üniversite eğitimi sırasında almış oldukları eğitimin seviyesini genel bir bilgi seviyesinde değerlendirirken, önlisans mezunlarının % 29'unun, lisans mezunlarının % 37'sinin bilgisini tam ve yeterli bir bilgi olarak değerlendirmişlerdir. Önlisans mezunlarının % 14'ü, lisans mezunlarının % 13'ü zayıf bir bilgiye sahip olarak görülmüştür. Muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalıştırdıkları muhasebe elemanlarının muhasebe konusunda genel bilgilerinin olduğu ancak bir takım problemlerin yaşandığı tablodan açıkça görülmektedir. Üniversitelerin bu problemleri çözmek için öğretim üyeleri başta olmak üzere işletmeler ve muhasebe hizmet sektöründen destek almaları gerekmektedir.

Tablo 8 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan meslek elemanlarının az da olsa tek düzen hesap planı hakkında bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Ankete katılan muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan önlisans mezunu meslek elemanlarının tek düzen hesap planı hakkındaki bilgilerini % 43 oranında tam ve yeterli, % 36 oranında genel, % 21 oranında ise zayıf bilgi; lisans mezunu meslek elemanlarının tek düzen hesap planı hakkındaki bilgilerini % 50 oranında tam ve

yeterli, % 43 oranında genel, % 7 oranında ise zayıf bilgi olarak değerlendirilmektedir. Önlisans ve lisans bölümlerinin eğitim süreleri dikkate alındığında, lisans mezunlarının tek düzen hesap planı hakkındaki bilgi seviyesinin önlisans mezunlarının bilgi seviyesinden daha fazla olması beklenen bir sonuçtur. Meslek elemanlarının bu konudaki eksikliklerini gidermek için tek düzen hesap planının verilmiş şekli, muhasebe mesleği dikkate alınarak tekrar yapılandırılmalıdır.

Tablo 9 incelendiğinde, ankete katılan muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan meslek elemanlarını üniversite eğitimi sırasında aldıkları derslerdeki bilgi düzeylerine göre değerlendirdiklerinde, önlisans mezunlarını %41, lisans mezunlarını %40 oranında bilgisayarlı muhasebe dersinde tam ve yeterli olarak görmektedirler. Önlisans mezunlarının genel bir bilgiye sahip oldukları ilk sıradaki ders % 50 oranında bilgisayarlı muhasebe dersi iken, lisans mezunlarında % 60'lık oranla muhasebe denetimi dersidir. Hem lisans hem de önlisans eğitimi sonrasında, tam ve yeterli öğrenilen ikinci ders % 30'luk oranla genel muhasebe olup bu dersin genel bilgi oranı önlisans da % 48 iken lisans da % 53'e yükselmekte, lisans mezunu çalışanların önlisans mezunlarından farklı olarak mali tablolar analizi dersinde de % 53 oranında genel bilgiye sahip oldukları görülmektedir. Önlisans mezunu elemanların Banka Muhasebesi dersinde % 36, Enflasyon Muhasebesi dersinde % 32, Kooperatif ve Konaklama Muhasebesi derslerinde % 27 oranında hiçbir bilgisi olmadığı; lisans mezunu elemanların Banka Muhasebesi dersinde % 37, Enflasyon Muhasebesi dersinde % 37, Kooperatif Muhasebesi dersinde % 23 ve Konaklama Muhasebesi dersinde % 34 oranında hiçbir bilgiye sahip olmadığı görülmektedir. Muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan meslek elemanlarını üniversite eğitimi sırasında aldıkları derslerdeki bilgi düzeylerine göre değerlendirdiklerinde, Bilgisayarlı Muhasebe, Genel Muhasebe ve Şirketler Muhasebesi gibi temel derslerdeki bilgi seviyelerinin, Banka Muhasebesi, Enflasyon Muhasebesi, Kooperatif ve Konaklama Muhasebesi gibi ihtisas muhasebesi derslerindeki bilgi seviyelerinden daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Muhasebe derslerinin muhasebe mesleğinin ihtiyaçlarını karşılaması için işletmelerin ve meslek mensuplarının görüşleri esas alınarak müfredatın tekrar gözden geçirilmesi, üniversitelerarası standart ders içeriklerinin düzenlenmesi gerekmektedir. Muhasebe eğitiminin etkinliğinin artırılması için tecrübeli ve profesyonel muhasebe meslek mensuplarından destek alınmalıdır. Bunlara ek olarak üniversitede muhasebe eğitimine yönelik okutulan derslere gereken önem verilerek, abone olunan dergi ve kitap-

ların sayısı arttırılmalıdır. Öğrencilere en ileri teknoloji araçları kullanılarak muhasebe eğitimi verilmeli, CD, video vb. donanımlara kaydedilmiş ders veya konferans kayıtları sunulmalı, yeni öğretim araç ve yöntemleri arttırılmalı ve sürekli olarak güncellenmelidir. İnternet sitesi aracılığıyla öğrencilerin bilgi ve becerilerinin güncellenmesi sağlanmalı, internete dayalı uygulamalar daha yaygın ve etkin bir biçimde kullanılmalıdır. Üniversitede muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe ile ilgili kongre, konferans ve kurslar gibi mesleki toplantılara katılması sağlanmalıdır. Üniversite ve muhasebe meslek mensuplarının işbirliği arttırılmalı, meslek adaylarının becerilerinin geliştirilmesine yönelik sürekli bir eğitim merkezi oluşturulmalıdır. Muhasebe eğitimi veren yükseköğretim kurumlarındaki ders programlarının kapsamı sürekli olarak güncellenmeli, içerikleri yaşam boyu öğrenmeyi teşvik edici olmalıdır.

Tablo 10 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan meslek elemanlarının az da olsa muhasebe kayıtlarında kullanılan defterler ve ticari belgeler hakkında bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Muhasebe meslek mensupları, yanlarında çalışan önlisans ve lisans mezunlarının % 50'sinin muhasebe kayıtlarında kullanılan defterler ve ticari belgeler hakkındaki bilgi seviyesini tam ve yeterli bulmaktadırlar. Önlisans mezunlarının % 39'unun, lisans mezunlarının ise % 43'ünün genel bir bilgiye sahip oldukları görülmektedir. Muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan meslek elemanlarının, muhasebe kayıtlarında kullanılan defterler ve ticari belgeler hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları tablodan açıkça görülmektedir. Muhasebe meslek mensupları yanlarında çalıştırdıkları üniversite mezunlarından öncelikle fatura, gider makbuzu, irsaliye, serbest meslek makbuzu, kambiyo senetleri konusunda detaylı bilgiye sahip olmalarını beklemektedir. Ayrıca bu belgelerin düzenlenmesi, klasman yapılması ve arşivlenmesi konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları gerektiği belirtilmiştir. Muhasebe eğitimi alan öğrencilere muhasebe defter ve ticari belgeler hakkında teorik bilgilerin öğretildiği, uygulamaların yetersiz kaldığı ortaya çıkmıştır. Özellikle konu ile ilgili teori ve uygulamaların birbirini tamamlar hale getirilmesi gerekmektedir. Üniversitede verilen muhasebe eğitiminde öğrencilere gerçek defterlerle aynı özellikteki hazırlanmış örnek belgelere kayıt yapmaları sağlanmalıdır.

Tablo 11 incelendiğinde, ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan elemanların az da olsa muhasebe defterlerine doğru kayıt yapabilme konusunda bilgi sahibi oldukları açıkça görülmektedir. Muhasebe meslek mensupları, lisans ve önlisans mezunu ayırt etmeksizin

elemanlarının % 44'ünün muhasebe defterlerine doğru kayıt yapabilme konusunda tam ve yeterli bilgiye sahip olduğunu ifade ederken % 50'sinin de bu konuda genel bir bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Ancak önlisans mezunlarının % 6'sı bu konuda zayıf kalırken lisans mezunlarının % 3'ü zayıf bir bilgiye sahiptir. Muhasebe meslek mensupları yanlarında yeni işe başlayan önlisans ve lisans mezunlarının bu konuda yetersiz olduklarını, çalışanların dikkat ve gayretleri sonucu eksikliklerini tamamladıklarını belirtmişlerdir. Muhasebe meslek mensupları, elamanlardan hatasız kayıt yapmayı alışkanlık haline getirmelerini beklemektedirler.

Tablo 12 incelendiğinde, ankete katılan muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan önlisans meslek elemanlarının % 46 oranında personel bordrolarının yapılması ve bilgi işlem güvenliği konusundaki bilgisini tam ve yeterli bulurken, lisans mezunlarının % 44 oranında bilgilerini tam ve yeterli görmüşlerdir. Bu konuda önlisans mezunu çalışanların % 41, lisans mezunu çalışanların % 43 gibi birbirine yakın oranlarda genel bir bilgiye sahip oldukları görülürken, önlisans mezunlarının % 11, lisans mezunlarının ise % 13 oranında zayıf bir bilgiye sahip oldukları görülmüştür. Muhasebe meslek mensupları önlisans mezunu elemanlarının % 2 oranında bu konuda hiç bilgisi olmadığını ifade ederken lisans mezunlarının zayıf bir bilgiyle de olsa muhasebecilik mesleğine başladıklarını belirtmişlerdir. Önlisans ve lisans mezunlarının personel bordrolarının hazırlanması ve bilgi işlem güvenliği konusundaki eksikliğini gidermek için hem derslerde hem de staj süresince uygulamaların adaylara yaptırılması gerekmektedir.

İş hayatında bilgisayar kullanımının yaygınlaşması ile birlikte işletmeler ile devlet arasındaki faaliyetler de e-devlet projesi kapsamında gerçekleştirilmektedir. E-devlet projesinin en önemli ayaklarından biri olan e-bildirge uygulaması 2004 yılından itibaren uygulamaya konulmuş, 8 kişiden fazla personel çalıştıran işletmeler, SSK'ya vermek zorunda oldukları aylık prim ve hizmet belgesini internet üzerinden düzenlemeye başlamışlardır. Bu konuyla ilgili olarak tablo 13 incelendiğinde, ankete katılan muhasebe meslek mensupları, yanlarında çalışan meslek elemanlarını internet üzerinden personellerin aylık sigorta bildirgelerini düzenleme konusundaki bilgi seviyelerine göre değerlendirdiklerinde; önlisans mezunu elemanlarının bu konudaki bilgisini % 52 oranda tam ve yeterli bulurken, lisans mezunu elemanlarının bilgisini % 50 olarak değerlendirmişlerdir. Önlisans mezunu elemanlarının % 25'i genel, % 18'i zayıf bilgiye sahip iken lisans mezunu elemanlarının % 37'si genel, % 10'u zayıf bir bilgiye sahiptir. Muhasebe

meslek mensupları önlisans mezunu çalışanların % 5 oranında, lisans mezunu çalışanların % 3 gibi daha düşük bir oranda bu konuda hiçbir bilgisi olmadığını ifade etmişlerdir. Üniversitelerin önlisans ve lisans bölümlerinden mezun olan çalışanların bu konudaki eksikliği; sınıfların kalabalık, bilgisayar laboratuvarlarının ve ders araç gereçlerinin sayısının az olması sonucu ortaya çıkan uygulama yetersizliklerinden kaynaklanabilmektedir.

Tablo 14 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan elemanların belirtilen beyannameleri düzenleme konusundaki bilgi seviyelerinin iyi olduğu tablodan açıkça görülmektedir. Önlisans ve lisans mezunlarının Yıllık Gelir ve Kurumlar Vergisi Beyannamesini düzenlemedeki başarısı diğer beyannameleri düzenlemedeki başarısına göre daha düşüktür. Yıllık Gelir ve Kurumlar Vergisi Beyannamesinin düzenlenmesinde tam ve yeterli bilgi seviyesi; önlisans mezunlarında % 43, lisans mezunlarında % 50' dir. Muhasebe elemanlarından önlisans mezunu olanların % 59'unun, lisans mezunu olanların % 60'ının KDV Beyannamesini düzenleme konusunda yeterli oldukları görülmüştür. Muhtasar beyannamesinin düzenlenmesi konusundaki yeterli bilgi seviyesi önlisans mezunlarında % 55, lisans mezunlarında % 53'tür. Muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan önlisans ve lisans mezunlarının beyanname düzenleme konusundaki eksiklerinin nedenleri olarak, üniversitelerde verilen vergi uygulamaları derslerinin daha çok teorik olarak anlatılması, bu konuda uygulamada yetersiz kalınması ve beyannamelerin belirli aralıklarla düzenlenmesi sonucu çalışanların gerekli bilgileri unuttuklarından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Muhasebe meslek mensupları yanlarında çalıştırdıkları üniversite mezunlarından işletmelerin bağlı bulunduğu vergi daireleri ve belediyeler gibi kamu kuruluşlarıyla ilgili olarak yapılan yazışmalar, düzenlenen beyannameler, bu beyannamelerin süreleri ve ödenmesiyle ilgili detaylı bir bilgiye sahip olmalarını beklemektedirler. Muhasebe meslek elemanlarının iş hayatında hazırlayacakları beyannameler konusunda daha kapsamlı ve ayrıntılı bir bilgiye sahip olabilmeleri için özellikle uygulamalı derslerin artırılması ve beyannamelerle ilgili olarak staj döneminde pratik yaptırılması gerekmektedir.

Tablo 15 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan önlisans ve lisans mezunlarının temel mali tabloları hazırlama konusundaki bilgi seviyelerinin ek mali tabloları hazırlama konusundaki bilgi seviyelerine göre daha iyi düzeyde olduğu tablodan açıkça görülmektedir. Çalışanlardan önlisans mezunu olanların bilanço ve gelir tablosunu hazırlama konusundaki tam ve yeterli bilgi seviyesi % 36 iken lisans mezunlarında

bu oran bilanço için % 40'a, gelir tablosu için % 43'e çıkmıştır. Önlisans mezunlarından bu tabloların hazırlanmasında hiç bilgisi olmayanların oranı sırasıyla % 5 ve % 7 olmasına rağmen lisans mezunlarının oranı her iki tablo için de % 7'dir. Muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan meslek elemanlarının temel mali tabloları hazırlama konusundaki bilgi seviyelerinin ek mali tabloları hazırlama konusundaki bilgi seviyelerine göre daha iyi düzeyde olmasının en önemli nedeni üniversitedeki derslerde daha çok temel mali tablolarla ilgili uygulamalara yer verilmesidir. Muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan önlisans ve lisans mezunlarının mali tabloların düzenlenmesi konusunda daha çok teorik olarak bilgi sahibi olduklarını, uygulama konusunda sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Muhasebe mesleğini yapan kişilerin devlete, topluma, işini yaptığı insanlara ve meslektaşlarına karşı sorumluluklarını unutmaması gereklidir. Bu bakımdan mali tabloların güvenilir ve gerçeği yansıtan bir şekilde hazırlanması önem kazanmaktadır. Mali tablolar Türkiye Muhasebe Standartları ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları doğrultusunda hazırlanmalı, daha güvenilir analiz ve yorumlar yapılabilmelidir. Bu yüzden muhasebe eğitimi sırasında uluslararası standartlar detaylı bir şekilde ders olarak okutulmalı, mali tablolar uygulamalı olarak hazırlatılmalı, ilgili kurum ve kuruluşlardan bu konuda destek alınmalıdır.

Tablo 16 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan meslek elemanlarının Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne göre dönem sonu muhasebe işlemlerini yapabilme konusundaki bilgi seviyelerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Muhasebe meslek mensupları önlisans mezunlarının % 39'unun, lisans mezunlarının % 40'ının bu konuda tam ve yeterli bilgisi olduğunu ifade ederken, önlisans mezunu elamanlarının % 39'unun, lisans mezunu elamanlarının % 37'sinin bu konuda genel bir bilgisi olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuda hem önlisans hem de lisans mezunu elamanlarının %20 oranında zayıf bir bilgisi olduğunu, önlisans mezunlarının % 2, lisans mezunlarının % 3 oranında bu konuda hiç bilgisi olmadığını belirtmişlerdir. Muhasebecilik mesleğinde muhasebe uyum ve belli bir standardın sağlanması açısından zorunlu olarak Tekdüzen Muhasebe Sistemi uygulamasına geçilmiştir. Üniversitedeki ders programları Tekdüzen Muhasebe Sistemi dikkate alınarak hazırlanmış, böylece muhasebe eğitiminde birliklilik sağlanması amaçlanmıştır. Muhasebe meslek mensupları yanlarında çalıştırdıkları elamanlarından özellikle Dönem Sonu Muhasebe İşlemleri konusunda detaylı bir bilgiye sahip olmaları beklentisine girmiş ancak bu konuda tatmin olmadıklarını belirtmişlerdir. Muhasebeciler, Dönem Sonu İşlemlerinde elamanların yetersiz olma nedeninin

genel muhasebenin tam olarak öğretilmeden envanter işlemlerine geçilmesinden kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Tablo 17' e göre, muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan meslek elemanlarını mali tabloların analizini yapabilme bilgi düzeyine göre değerlendirdiklerinde, önlisans mezunlarının % 30'unun, lisans mezunlarının % 27'sinin tam ve yeterli bilgiye sahip olduklarını, önlisans mezunlarının % 27'sinin, lisans mezunlarının % 37'sinin genel bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Önlisans mezunlarının % 34, lisans mezunlarının % 26 oranında zayıf bir bilgiye sahip olduklarını belirtmişler bu oranları elemanları açısından yüksek bulduklarını ifade etmişlerdir. Muhasebe meslek mensupları önlisans mezunlarının % 9, lisans mezunlarının % 10 oranında bu konuda hiçbir bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Muhasebe eğitimi alan öğrencilere mali tablolar hakkında teorik bilgilerin öğretildiği ve uygulamaların yetersiz kaldığı için mali analiz yapma ve yorumlama da eksiklikler olduğu ortaya çıkmıştır. Bu eksikliği gidermek için derslerde temel ve ek mali tabloların kullanılma amacı, yapısı detaylı bir şekilde öğretildikten sonra tablolara uygulanacak analiz teknikleri uygulamalı olarak anlatılmaktadır.

Tablo 18'e göre, muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan meslek elemanlarını maliyet unsurlarını hesaplama konusundaki bilgi düzeylerine göre değerlendirdiklerinde, önlisans mezunlarının % 34'ünün, lisans mezunlarının % 40'ünün tam ve yeterli bilgiye sahip, önlisans mezunlarının % 32'sinin, lisans mezunlarının % 33'ünün genel bir bilgiye sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Önlisans mezunlarının bu konu hakkındaki zayıf bilgi oranı % 27, hiç bilgisi olmayanların oranı %7 iken lisans mezunlarının zayıf bilgi oranı % 20, hiç bilgisi olmayanların oranı ise %7'dir. Muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan elemanlarının bir mamul veya hizmetin maliyetini oluşturan unsurlarının neler olduğunu bildiklerini ancak bu unsurların nasıl hesaplanması gerektiği konusunda sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Önlisans ve lisans mezunlarının bu konudaki eksikliğini gidermek için üniversitelerde verilen maliyet muhasebesi derslerinde maliyet unsurlarının hesaplanması konusunda daha fazla örnek çözülmesi gerekmektedir.

Tablo 19'a göre, önlisans ve lisans mezunlarının gider dağıtımını yapma konusunda muhasebe meslek mensuplarının beklentilerini yeterli oranda karşılamadıkları tablodan açıkça görülmektedir. Muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan önlisans mezunlarının % 36'sının, lisans mezunlarının % 33'ünün bu konuda tam ve yeterli bilgiye sahip olduklarını belir-

tirken önlisans mezunlarının % 32'sinin lisans mezunlarının % 27'sinin zayıf bir bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu konu hakkında önlisans ve lisans mezunlarından hiç bilgisi olmayanların oranı ise % 7 olarak değerlendirilmiştir. Muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan elemanlarının gider dağıtımını yapma konusundaki eksikliklerini üniversite öğrenimi ve staj süresince bizzat uygulama ile giderilebileceğini belirtmişlerdir.

Tablo 20'ye göre, muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan meslek elemanlarını 7/A ve 7/B seçeneğine göre maliyet kayıtları yapma konusundaki bilgi seviyelerini değerlendirdiklerinde, önlisans mezunlarını % 34 oranında tam ve yeterli, % 37 oranında ise zayıf bir bilgiye sahip olarak değerlendirirken lisans mezunlarını % 40 oranında tam ve yeterli, % 20 oranında zayıf bir bilgiye sahip olarak değerlendirmişlerdir. Önlisans ve lisans mezunlarının 7/A ve 7/B seçeneğine göre maliyet kayıtları yapma konusundaki bilgi eksikliğini gidermek için üniversite öğrenimi sırasında maliyet muhasebesi dersinde bu konu üzerinde daha fazla durulmalı, hangi işletmelerin 7/A ve 7/B yöntemlerini kullanması gerektiği, bu yöntemlerin kullanılma şartlarının neler olduğu, 7/A ve 7/B kayıt yöntemlerini seçen işletmelerin kullanacağı hesapların neler olduğu ayrıntılı bir şekilde anlatılmalıdır.

Tablo 21 incelendiğinde, lisans mezunlarının farklı maliyet yöntemlerine göre birim maliyeti hesaplama konusundaki bilgi seviyesi önlisans mezunlarına göre daha iyi olduğu görülmektedir. Muhasebe meslek mensupları önlisans mezunlarının bu konudaki tam ve yeterli bilgi seviyesini % 23, zayıf bilgi seviyesini %43 olarak değerlendirirken lisans mezunlarının tam ve yeterli bilgi seviyesini %27, zayıf bilgi seviyesini %23 olarak değerlendirmişlerdir. Muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan elemanlarının bu konudaki yetersizliğinin nedeni olarak maliyet muhasebesi derslerinde bazı temel birim maliyet hesaplama yöntemlerinin öğretildiği, farklı maliyet hesaplama yöntemlerinin öğretilmediği ya da ayrıntılı olarak uygulamasının yapılmadığından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu sebeple meslek hayatına başlayan adaylar öğretilenlerden farklı bir sorunla karşılaştıklarında çözüm üretememekte ve yorum yapmakta güçlük çekmektedirler.

Tablo 22 incelendiğinde, muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan elemanlarının dış ticaret işlemleri ve muhasebesi konusundaki bilgi seviyelerinin oldukça yetersiz olduğu görülmektedir. Önlisans mezunlarının % 14'ü, lisans mezunlarının % 13'ü bu konuda tam ve yeterli bir bilgiye sahipken önlisans mezunlarının % 50'si, lisans mezunlarının % 40'ının hiç

bilgisi olmadığı görülmektedir. Dış ticaret işlemleri ve muhasebesi dersinde öğrencilere teorik bilgilerin yanı sıra uygulamada kullanılan evrakların da gösterilmesi, bankalardan ve gümrük müdürlüğünden yetkili kişilerin derslere katılımının sağlanması bu konudaki eksikliklerin giderilmesinde faydalı olabilmektedir.

Tablo 23 incelendiğinde muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan elemanlarının iç ve dış denetim konusundaki bilgi seviyelerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Bu konu hakkında önlisans mezunlarının % 11'i tam ve yeterli bir bilgiye sahip iken, % 39'u zayıf bir bilgiye sahiptir. Lisans mezunlarının ise %7'si tam ve yeterli bir bilgiye sahip iken, %43'ü zayıf bir bilgiye sahiptir. Bu konu hakkında hiç bilgisi olmayanların oranları önlisans ve lisans mezunlarında sırasıyla, %18 ve % 17'dir. Muhasebeci yalnız muhasebenin gerektirdiği kayıt işlerini yapmakla kalmayıp muhasebe denetiminde de kendine özgüveni tam olmak zorundadır. Üniversite öğrenimi sırasında verilen muhasebe denetimi derslerinde iç ve dış denetim konularına daha fazla yer verilmelidir.

Tablo 24 incelendiğinde, muhasebe meslek mensupları yanlarında çalışan elemanlarını üniversite eğitimi sırasında aldıkları mevzuat bilgilerine göre değerlendirmiş ve kanunlar hakkında genel olarak bir bilgiye sahip olduklarını ancak tam ve yeterli bilgi seviyesinin düşük olduğunu belirtmişlerdir. Önlisans ve lisans mezunlarının en çok KDV Kanunu hakkında bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Hatırlanacağı gibi önlisans ve lisans mezunlarının en iyi KDV beyannamesini düzenledikleri yukarıda ifade edilmişti. Buradan yola çıkarak önlisans ve lisans mezunlarının gerekli mevzuat bilgilerini tamamladıktan sonra beyannameleri düzenlemede daha az sıkıntı yaşadıklarını söyleyebiliriz. Tabloya göre önlisans ve lisans mezunlarının KDV Kanunu'ndan sonra en iyi öğrendikleri diğer kanunlar sırasıyla Vergi Usul Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanunu'dur. Önlisans mezunları arasında % 46 oranında Sermaye Piyasası Kanunu, % 39 oranında Borçlar Kanunu, % 32 oranında Türk Ticaret Kanunu ve % 30 oranında Gelir Vergisi Kanunu hakkında zayıf bilgiye sahip olanların var olduğu bu durumun lisans mezunlarında da değişiklik göstermeyip % 37 oranında Sermaye Piyasası Kanunu, % 33 oranında Borçlar Kanunu, % 30 oranında Gelir Vergisi Kanunu, % 27 oranında Türk Ticaret Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu ve Gelir Vergisi Kanunu hakkında zayıf bilgiye sahip oldukları görülmüştür. Kanunlar hakkında yeterli bilgiye sahip olunmamasının nedeni olarak, bu derslerin özellikle teorik dersler olduğu örnek olaylara derslerde fazla yer verilmemesinden ve tekrarlanmayan konuların zamanla unutulmasından kaynaklandığı gö-

rülmüştür. Alınan mevzuat eğitiminin özellikle okul sonrası sürekli eğitimlerle tekrarlanması, değişen ve yenilenen mevzuat bilgilerinin sürekli takip edilmesi gerekmektedir.

9. SONUÇ

İçinde bulunduğumuz küreselleşen dünya üzerinde her şeyin değiştiği görülmektedir. Bu değişiklikler ülkelerin sancılı bir süreç geçirmesine sebep olsa bile toplumlar eğitimine önem verip geleceğe güvenle bakmak zorundadır. Toplumun genelinde yaşanan bu sancılı süreçten kurtulma aşamasında muhasebecilere de önemli görevler düşmektedir. Muhasebecilerin hızla değişen olaylar karşısında dinamik ve profesyonel bir yapıya sahip olabilmek için iyi bir muhasebe eğitimi alması gerekmektedir.

Üniversitelerde verilen önlisans ve lisans seviyesindeki muhasebe eğitiminin Aksaray'daki muhasebe meslek mensuplarının taleplerini karşılayıp karşılayamadığını tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmada, muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalıştırdıkları muhasebe elamanlarının muhasebe eğitimi konusunda genel olarak memnun olduklarını ancak üniversite eğitimiyle ilgili bir takım problemlerinin var olduğu kanısına varılmıştır. Anketin tamamında muhasebe meslek mensuplarının taleplerini lisans mezunlarının ön lisans mezunlarına göre daha yüksek oranlarda karşıladıkları görülmüş ancak lisans ve önlisans mezunlarının bilgi seviyeleri arasındaki farkın büyük oranlarda olmadığı dikkati çekmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının yanlarında çalışan lisans ve meslek yüksek okullarından mezun olan kişilerin eğitimi konusundaki görüş ve beklentileri, muhasebe hizmet sektörünün ve toplumun ihtiyaçları açısından önemli bir yere sahiptir. Bu bakımdan üniversiteler muhasebe meslek mensuplarının beklentilerini ve var olan problemlerini göz önüne alarak, verdikleri muhasebe eğitiminin kalitesini yükseltmeli ve iş hayatına uyumlu hale getirmelidir.

Tablo 1: Muhasebe Meslek Mensuplarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
İlköğretim	2	4
Lise ve dengi	2	4
Yüksekokul	7	14
Lisans	38	76
Lisans üstü	1	2
Toplam	50	100

Tablo 2: Muhasebe Meslek Mensuplarının Mezun Oldukları Bölümlere Göre Dağılımı

Mezun Olunan Bölüm	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Muhasebe	6	12
İşletme	24	48
İktisat	10	20
Maliye	4	8
Kamu Yönetimi	2	4
Ticaret Lisesi	3	6
Diğer	1	2
Toplam	50	100

Tablo 3: Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Çalışma Sürelerine Göre Dağılımı

Çalışma Süresi	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
0-10 yıl	20	40
11-20 yıl	18	36
21-30 yıl	9	18
31 yıl ve üzeri	3	6
Toplam	50	100

Tablo 4: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Elemanların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumları	1-3 kişi	4-6 kişi	7-9 kişi	10 ve üzeri kişi
Sadece önlisans	20	0	0	0
Sadece lisans	6	0	0	0
Hem ön lisans hem lisans	24	0	0	0
Toplam	50	0	0	0

Tablo 5: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
20-30 yaş	3	6
31-40 yaş	24	48
41-50 yaş	13	26
51 ve üzeri	10	20
Toplam	50	100

Tablo 6: Muhasebe Meslek Mensuplarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Toplam İçindeki Adet	Yüzdeler (%)
Bay	42	84
Bayan	8	16
Toplam	50	100

Tablo 7: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının Üniversite Eğitimi Sırasında Almış Oldukları Eğitimin Seviyesini Yeterli Düzeyde Bulmalarına Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	13	29	11	37
Genel bir bilgi	25	57	15	50
Zayıf bir bilgi	6	14	4	13
Hiç bilgisi yok	0	0	0	0
Toplam	44	100	30	100

Tablo 8: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının Tek Düzen Hesap Planı Hakkındaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	19	43	15	50
Genel bir bilgi	16	36	13	43
Zayıf bir bilgi	9	21	2	7
Hiç bilgisi yok	0	0	0	0
Toplam	44	100	30	100

Tablo 9: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Elemanlarının Üniversite Eğitimi Sırasında Almış Oldukları Aşağıda Belirtilen Derslerdeki Bilgi Seviyesine Göre Dağılımı

Dersler	Tam ve yeterli bir bilgi (%)	Genel bir bilgi (%)	Zayıf bir bilgi (%)	Hiç bilgisi yok (%)	Toplam (%)
Önlisans					
Genel Muhasebe	30	48	23	0	100
Maliyet Muhasebesi	18	30	50	2	100
Yönetim Muhasebesi	16	39	43	2	100
Şirketler Muhasebesi	23	41	36	0	100
Bilgisayarlı Muhasebe	41	50	9	0	100
İnşaat Muhasebesi	21	23	39	18	100
Kooperatif Muhasebesi	9	18	46	27	100
Banka Muhasebesi	9	21	34	36	100
Konaklama Muhasebesi	9	25	39	27	100
Enflasyon Muhasebesi	16	16	36	32	100
Mali Tablolar Analizi	21	39	30	11	100
Muhasebe Denetimi	21	39	30	11	100

Lisans					
Genel Muhasebe	30	53	17	0	100
Maliyet Muhasebesi	20	37	37	6	100
Yönetim Muhasebesi	17	50	30	3	100
Şirketler Muhasebesi	27	50	20	3	100
Bilgisayarlı Muhasebe	40	47	13	0	100
İnşaat Muhasebesi	13	37	33	17	100
Kooperatif Muhasebesi	7	27	43	23	100
Banka Muhasebesi	7	23	33	37	100
Konaklama Muhasebesi	3	30	33	34	100
Enflasyon Muhasebesi	10	23	33	34	100
Mali Tablolar Analizi	20	53	17	10	100
Muhasebe Denetimi	10	60	23	7	100

Tablo 10: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının Muhasebe Kayıtlarında Kullanılan Defterler ve Ticari Belgeler Hakkındaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	22	50	15	50
Genel bir bilgi	17	39	13	43
zayıf bir bilgi	5	11	1	3
Hiç bilgisi yok	0	0	1	4
Toplam	44	100	30	100

Tablo 11: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının Muhasebe Defterlerine Doğru Kayıt Yapabilme Konusunda Bilgi Seviyesine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	19	44	13	44
Genel bir bilgi	22	50	15	50
Zayıf bir bilgi	3	6	1	3
Hiç bilgisi yok	0	0	1	3
Toplam	44	100	30	100

Tablo 12: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının Personel Bordrolarının Yapılması ve Bilgi İşlem Güvenliği Hakkındaki Bilgi Seviyesine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	20	46	13	44
Genel bir bilgi	18	41	13	43
Zayıf bir bilgi	5	11	4	13
Hiç bilgisi yok	1	2	0	0
Toplam	44	100	30	100

Tablo 13: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının İnternet Üzerinden Personellerin Aylık Sigorta Pirim Bildirgelelerini Düzenleme Konusundaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	23	52	15	50
Genel bir bilgi	11	25	11	37
zayıf bir bilgi	8	18	3	10
Hiç bilgisi yok	2	5	1	3
Toplam	44	100	30	100

Tablo 14: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının Aşağıdaki Beyannameleri Düzenleme Konusundaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Beyannameler	Tam ve yeterli bir bilgi (%)	Genel bir bilgi (%)	Zayıf bir bilgi (%)	Hiç bilgisi yok (%)	Toplam (%)
Önlisans					
Yıllık Gelir-Kurumlar Vergisi Beyannamesi	43	38	14	5	100
Muhtasar Beyannamesi	55	34	7	4	100
KDV Beyannamesi	59	30	7	4	100
Diğer Vergi Beyannameleri	52	34	7	7	100
Lisans					
Yıllık Gelir-Kurumlar Vergisi Beyannamesi	50	33	17	0	100
Muhtasar Beyannamesi	53	37	7	3	100
KDV Beyannamesi	60	30	7	3	100
Diğer Vergi Beyannameleri	53	33	7	7	100

Tablo 15: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne Göre Aşağıdaki Temel ve Ek Mali Tabloları Hazırlama Konusundaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Temel ve Ek Mali Tablolar	Tam ve yeterli bir bilgi (%)	Genel bir bilgi (%)	Zayıf bir bilgi (%)	Hiç bilgisi yok (%)	Toplam (%)
Önlisans					
Bilanço	36	36	23	5	100
Gelir Tablosu	36	39	18	7	100
Satışların Maliyeti Tablosu	25	25	34	16	100
Fon Akım Tablosu	16	23	38	23	100
Nakit Akım Tablosu	18	23	34	25	100
Kar Dağıtım Tablosu	21	23	36	20	100
Öz Kaynaklar Değişim Tablosu	16	23	41	20	100
Lisans					
Bilanço	40	33	20	7	100
Gelir Tablosu	43	33	17	7	100
Satışların Maliyeti Tablosu	30	30	30	10	100
Fon Akım Tablosu	23	27	37	13	100
Nakit Akım Tablosu	23	27	33	17	100
Kar Dağıtım Tablosu	27	27	33	13	100
Öz Kaynaklar Değişim Tablosu	23	17	47	13	100

Tablo 16: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ne Göre Dönem Sonu Muhasebe İşlemlerini Yapabilme Konusundaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	17	39	12	40
Genel bir bilgi	17	39	11	37
Zayıf bir bilgi	9	20	6	20
Hiç bilgisi yok	1	2	1	3
Toplam	44	100	30	100

Tablo 17: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının Mali Tabloların Analiz Teknikleri Konusundaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	13	30	8	27
Genel bir bilgi	12	27	11	37
Zayıf bir bilgi	15	34	8	26
Hiç bilgisi yok	4	9	3	10
Toplam	44	100	30	100

Tablo 18: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının Maliyet Unsurlarını Hesaplama Konusundaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	15	34	12	40
Genel bir bilgi	14	32	10	33
zayıf bir bilgi	12	27	6	20
Hiç bilgisi yok	3	7	2	7
Toplam	44	100	30	100

Tablo 19: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının Gider Dağıtımını Yapma Konusundaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	16	36	10	33
Genel bir bilgi	11	25	10	33
Zayıf bir bilgi	14	32	8	27
Hiç bilgisi yok	3	7	2	7
Toplam	44	100	30	100

Tablo 20: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Meslek Elemanlarının 7/A ve 7/B Seçeneğine Göre Maliyet Kayıtları Yapma Konusundaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	15	34	12	40
Genel bir bilgi	12	27	11	37
Zayıf bir bilgi	16	37	6	20
Hiç bilgisi yok	1	2	1	3
Toplam	44	100	30	100

Tablo 21: Ankete Katılan Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Elemanlarının Farklı Maliyet Yöntemlerine Göre Birim Maliyeti Hesaplama Konusundaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	10	23	8	27
Genel bir bilgi	12	27	12	40
Zayıf bir bilgi	19	43	7	23
Hiç bilgisi yok	3	7	3	10
Toplam	44	100	30	100

Tablo 22: Ankete Katılan Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Elemanlarının Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi Konusundaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	6	14	4	13
Genel bir bilgi	7	16	8	27
Zayıf bir bilgi	22	50	12	40
Hiç bilgisi yok	9	20	6	20
Toplam	44	100	30	100

Tablo 23: Ankete Katılan Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Elemanlarının İç ve Dış Denetim Konusundaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Bilgi Düzeyleri	Önlisans		Lisans	
	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)	Toplam içindeki adet	Yüzdeler (%)
Tam ve yeterli bir bilgi	5	11	2	7
Genel bir bilgi	14	32	10	33
Zayıf bir bilgi	17	39	15	43
Hiç bilgisi yok	8	18	3	17
Toplam	44	100	30	100

Tablo 24: Ankete Katılan Muhasebe Meslek Mensuplarının Yanlarında Çalışan Elemanlarının Üniversite Eğitimi Sırasında Aldıkları Mevzuat Bilgileri Konusundaki Bilgi Seviyelerine Göre Dağılımı

Mevzuat Bilgi Seviyesi	Tam ve yeterli bir bilgi (%)	Genel bir bilgi (%)	Zayıf bir bilgi (%)	Hiç bilgisi yok (%)	Toplam (%)
Önlisans					
Vergi Usul Kanunu	21	52	23	5	100
Gelir Vergisi Kanunu	23	46	30	2	100
Kurumlar Vergisi Kanunu	21	50	27	2	100
KDV Kanunu	32	43	23	2	100
Türk Ticaret Kanunu	11	55	32	2	100
Borçlar Kanunu	9	46	39	7	100
Sermaye Piyasası Kanunu	9	30	46	16	100
Lisans					
Vergi Usul Kanunu	23	50	27	0	100
Gelir Vergisi Kanunu	23	47	30	0	100
Kurumlar Vergisi Kanunu	23	50	27	0	100
KDV Kanunu	30	47	23	0	100
Türk Ticaret Kanunu	13	57	27	3	100
Borçlar Kanunu	13	50	33	4	100
Sermaye Piyasası Kanunu	13	33	37	17	100

9.KAYNAKLAR

Alkan C. ve H. Doğan ve İ. Sezgin. 1998. Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları. Dördüncü Baskı. İstanbul: Alkım Yayınları

Akbaba, Altun S. ve A Altun. 2000 “Bir Eğitim Aracı Olarak İnternet” Milli Eğitim.

Can, G. ve diğerleri. 2001. Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını. No: 716. Eskişehir

Doğan, Z. ve T.Çürük. 2001 “ Muhasebe Eğitiminin İşletmelerin Taleplerini Karşılama Düzeyi: Türkiye Örneği” ODTÜ Gelişme Dergisi, 28 (3-4).

Fırat, E. 2009. “Muhasebe Eğitimde Etik- Ekonomik Kriz Kaynaklı Etik Problemler” XXVIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu. 20-24 Mayıs Alaçatı-Çeşme.

Fisher, Dann G. Swanson, Diane L. ve Schmidt, Jaime J. 2007 “Accounting Education Lags CPE Ethics Requirements: Implications for the Profession and a Call to Action”, Accounting Education, sayı.16:4.

Genel Öğretim Metotları. 2004. <http://kutluay81.com/genelogretimmetodlari.htm>.

Nobes, Cristopher W. 2001. A Survey of National Accounting Rules Benchmarked Against International Accounting Standards. GAAP.

Sevilengül, O. 2003. Genel Muhasebe. 11. Baskı. Ankara: Fersa Matbaacılık, Gazi Kitapevi

Seferoglu, S.S. 1999 “Hizmet İçinde Mesleki Gelişim ve Uzaktan Eğitim Teknolojilerinin Kullanılması” I. Uzaktan Eğitim Sempozyumu. Kara Kuvvetleri Komutanlığı Eğitim ve Doktrin Komutanlığı. 15-16 Kasım. Ankara

Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu. 1989. No: 3568 Sayılı Resmi Gazete. Madde 4-5

Şengel, S. 2005. “Bilgi sunma Aracı Olarak Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odaları Web Siteleri İçerik Analizleri” Muhasebe ve Finansman Dergisi

Süer, M. 2007. Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

Summary of IFAC International Education Guideline No:9: Prequalification Education,

Tests of Professional Competence and Practical Experience of Profesional Accountants

<http://www.ifac.org/education>.

<http://www.turmob.org>